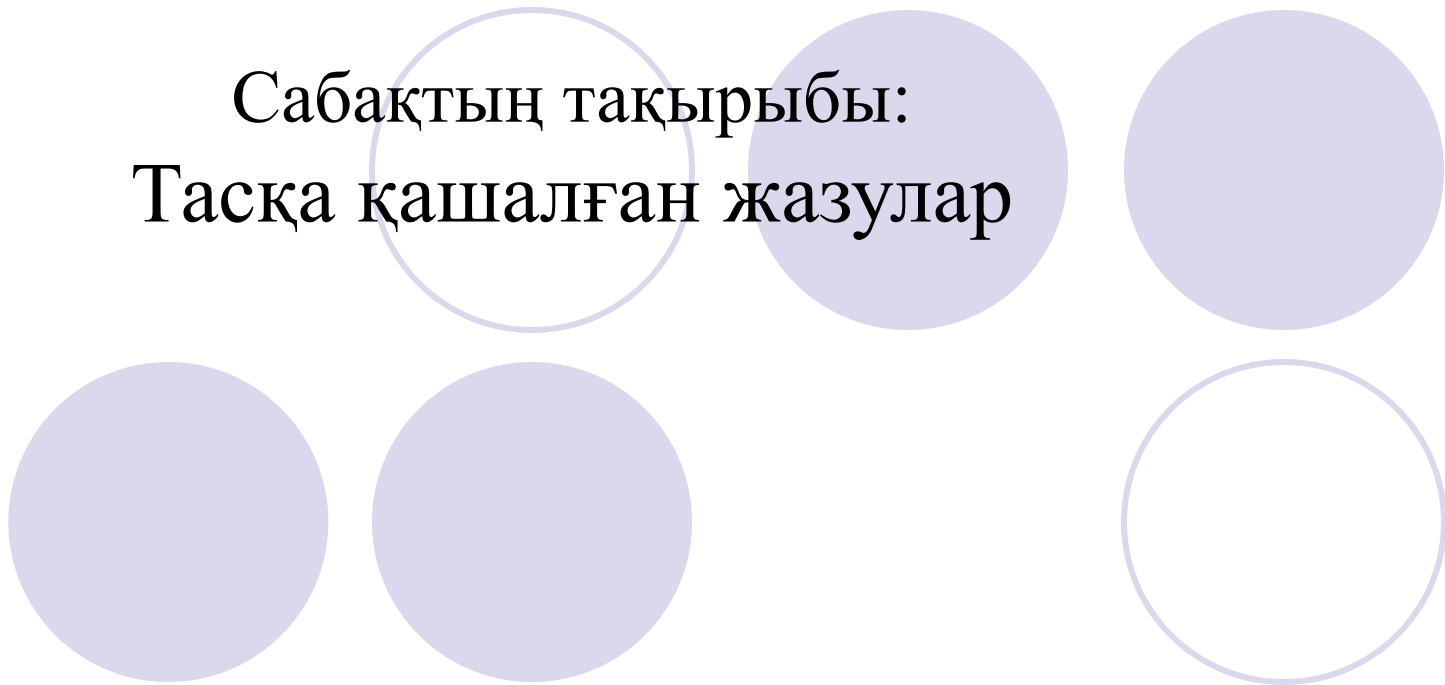

Сабақтың тақырыбы:
Тасқа қашалған жазулар

4-бет 1-тапсырма Сұрақтарға жауап бер

1.Адамзат тарихында жазу мәдениеті қай дәуірден басталған?

2.Қандай көне жазуларды білесің?

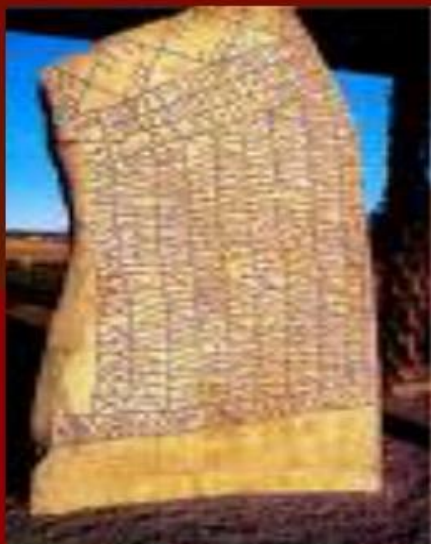
3.Алғашқы жазулар қандай құралдарға жазылған?

4.Суретке қара.Бұл жазбалар саған таныс па?

Көне Түркі жазулары

Чернышева Надежда

*Тасқа қашап жазылған жырлар
Улкен руна және Кіші руна жазулары*

“Тәңірі” сөзі

КӨНЕ ТҮРКІ ЖАЗУЫ

Орта Азияның Түркі тайпалары руна жазуын қолданған, ал араб әліпбиін кейінірек, X ғасырда ислам дінінің енуіне байланысты пайдаланылған. Бүкіл әлемге әйгілі Орхон ескерткіштер тастарының бетіне осы руна жазуымен көптеген жырлар жазылған.

Орхон-енисей таңбалары	Дыбыстық мағына	Орхон-енисей таңбалары	Дыбыстық мағына
𐰇 𐰈 𐰉	а э (е)	𐰇 𐰇 𐰇 𐰇	н н'
𐰊 𐰋 𐰌	ы і (е)	𐰍 𐰍	н
𐰏 𐰐	о у	𐰑 𐰑 𐰑 𐰑	н'
𐰓 𐰔 𐰕	ө ү	𐰖	ӈ (нӈ)
𐰇 𐰇 𐰇	б	𐰙 𐰙 𐰚 𐰚	ң к'
𐰘 𐰘 𐰘 𐰘	б'	𐰛 𐰛	п п'
𐰜 𐰜 𐰜 𐰜	г	𐰞 𐰞 𐰞	р
𐰟 𐰟 𐰟 𐰟	г'	𐰡 𐰡 𐰢 𐰢	р'
𐰣 𐰣 𐰣 𐰣	д	𐰤 𐰤 𐰥 𐰥	с
𐰦 𐰦 𐰦 𐰦	д'	𐰧	с'
𐰨 𐰨 𐰩 𐰩	з з'	𐰪 𐰪 𐰫 𐰫 𐰬 𐰬 𐰭 𐰭	т
𐰮 𐰮	я	𐰰 𐰰 𐰱 𐰱	т'
𐰲 𐰲 𐰳	я'	𐰴 𐰴 𐰵 𐰵	ч ч'
𐰶 𐰶 𐰷	к	𐰸 𐰸 𐰹 𐰹 𐰺 𐰺	ш
𐰻 𐰼	к о _к у _к	𐰽 𐰽 𐰾 𐰾 𐰿 𐰿	ш'
𐰿 𐰿	х ы _к	𐰿	лт, л' т'
𐱁 𐱁 𐱁	к	𐱁 𐱁 𐱁 𐱁	нт, н' т'
𐱂 𐱂 𐱂	к о _к у _к	𐱂 𐱂 𐱃 𐱃 𐱄 𐱄	нч, н' ч'
𐱅 𐱅 𐱅	л	𐱆	рт
𐱇	л'	𐱇 𐱇 𐱈 𐱈	сөз айыру

Көне түркі жазуы – түркі халықтарының тұңғыш өріптік жазуы. Көне түркі әліпбиінің құрамында 35 өріп бар. Жазудың бағыты оңнан солға қарай оқылады. Көне түркі жазуының құпиясын ашып, тұңғыш оқыған Дания ғалымы Вильгельм Томсен Людвиг Петер (25.1.1842 – 12.5.1927) болды. 1893 жылы алғаш “Төңір” және “Түрік” деген сөзді оқып әлемге жариялады. Аталған көне түркі ескерткішін француз тіліне аударып, түсініктемелер берді. Қазақстан территориясында көне түркі жазуы бедерленген ескерткіш тастар көптеп кездеседі.

Өздік етіс

Өздік етіс — Возвратные залого

Қимылдың, іс-әрекеттік орындаушысынан, іс несіне тікелей қатыстылығын білдіреді.

Возвратный залог образуется при помощи суффиксов:

-и, -ын, -ін,

а возвратно-средний залог русского языка образуется от переходных глаголов действительного залога посредством присоединения суффиксов **-ся, -сь.**

Мысалы: *жуын — мойся, таран — расчешишь.*

Оқу тапсырмасы

- 6-бет 5-тапсырма
- 6-7-бет 7-тапсырма